

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De tertio scalari gradu amoris, qui dicitur amor inceßabilis. Cap. XXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

ue sint interitus inspirati, siue aliunde relati, vel literis exarati, dum modo ex illis aut amati voluntatem ad obedientiam percipiant, aut experientum mutuorum affectuum vicissim capiant, quos charitas silentio tegere non potest. Libenter, inquam, de amato loquuntur, in prædicatione, vel instructione, fraterna correctione, vel deuota colloquutione, quia *ex abundantia cordis os loquitur*. Hinc ipsa in Canticis sponsa de sponso frequenter ingeminat, dicens: *Num quæ diligit anima mea vidistis?* multaq; similia. Apostoli quoq;: *Non possumus*, inquit, *que vidimus & audimus non loqui*. Cur hoc? Profecto, vt ex his magis incitetur affectus ad operationem virtutis, ad vicissitudinē reciproci amoris. Hinc dicit beatus Bernardus: O bone Iesu, amor tuus non est otiosus in his, qui te diligunt: memoria tui super mel dulcis, meditatio tui plus quam cibus suauis: loqui de te, plena refectio: cogitare de te, perfecta consolatio: adherere tibi, vita aeterna.

Math. 12.
Cant. 3.

Actor. 4.

Sed vā vā tepiditati temporis huius, in quo licet multi desiderant esse boni, opera tamen & exercitia virtuosa, quæ illos bonos efficeret, exercere nolunt. Excusant, & quaritantur sibi gratiā deesse, cum ipsa gratia magis conueniri habeat, se bonorum operum factores inuenire non posse. Vix enim (vt dicit Bernardus) est aliquis, qui in his, quæ Dei sunt, experiri velit, quid possit, etiam quod secundum seculum promptissimè potest, siue fauor allegerit, siue timor impulerit, vel commodum quodcumque persuaserit.

De tertio scalarigradu amoris, qui dicitur amor incessabilis.

Cap. XXXIII.

QUærit Doctor sanctus secunda secunda questione 27. Vtrum diuinæ dilectionis sit aliquis modus habendus, eò quod ratio boni consistat in modo, specie, & ordine, vt dicit Augustinus in libro de natura boni. Sed dilectio Dei optimum est in homine, quare non immeritò modum aliquem habere debet. Hinc etiam ait Augustinus lib. de moribus Ecclesiæ. Dic mihi, quæso te, quis sit modus diligendi? Vereor enim, ne plus minusve, quam oportet, inflāmer desiderio, ac amore Domini mei. Ad hoc respondet ibidem Doctor sanctus: Quod modus importat quandam mensuræ determinationē, sicut tangit August. super Gen. ad literam libro dicens: Modus est, quod vnicuique propriā mensuram præfigit. Hæc ergo reperitur tam in mensura, quam in mensurato, licet diuersimodè. Nam in mensura reperitur ef-

Qgggg 4 sentia-

sentialiter, quia mensura secundum seipsam, est determinatiua & modificatiua aliorum. In mensuratis autem inuenitur mensura secundum aliud, id est, in quantum attingunt mensuram. Et ideo in mensura nihil potest accipi immodificatum. Sed res mensurata est immodificata, nisi mensuram attingat, siue deficiat, vel excedat. In omnibus igitur appetibilibus & agibilibus mensuratum finis est: quia eorum, quae agimus & appetimus, oportet ex fine propriam rationem accipere, ut patet per Philosophum 2. Physicorum. Et ideo finis secundum seipsum modum non habet. Ea vero, quae sunt ad finem, modum habent, ex eo, quod sunt fini proportionata. Et ideo, sicut ait Philosophus in 1. Politicorum, Appetitus finis in omnibus actibus absque fine & termino. Eorum autem, quae sunt ad finem, est aliquis terminus. Non enim medicus imponit terminum sanitati, sed facit eam perfectam, quantum potest. Medicinae vero terminum imponit, quia non dat tantum de medicina, quantum potest, sed secundum proportionem ad sanitatem. Quam quidem proportionem si medicina excederet, vel ab ea deficeret, immoderata esset. Finis igitur omnium humanarum actionum & affectionum est Dei dilectio, per quam maximè finem vltimum attingimus. Et ideo in dilectione Dei non potest accipi modus, sicut in re mensurata, ut non sit in ea accipere maius & minus: sed sicut inuenitur modus in re mensura, in qua non potest esse excessus, sed quanto plus attingitur res, tanto melius est. Et ita quanto Deus plus diligitur, tanto dilectio melior est. Vnde subiungit Augustinus, ubi supra, quod modus diligendi Deum est, ut ex toto corde diligatur, id est, ut diligatur, quantumcunque diligere potest. Et hoc pertinet ad modum, qui conuenit mensura. Nunquam enim fidelis anima terminum augmentandi sibi amorem imponit, ut sic attingat tertium gradum amoris, qui dicitur amor incessabilis, ne se aure surda di. estum admonentem audisse doleat: *Amice ascende superius.*

Amor Dei
ut sit om-
niū actio-
num & af-
fectuum fi-
nis.

Ignis ut ha-
beat natu-
ram seu per
actualem.

Ignis (ut ait Commentator super Dionysium de caelesti Hierarchia) naturam habet ceteris elementis magis actualem, & in agendo fortiolem. Et ideo dicitur à Dionysio immensurabilis, quia virtus eius operatio crecit in infinitum, si materia fuerit infinita. Nam quamdiu materia subiecta durauerit, ignis non deficit, sed se multiplicando semper crescit. Vnde & virtutem habet inalterabilem, quia manens ignis à sua caliditate infrigidari non potest, sicut aqua manens aqua cale-

calefieri potest. Et aperte nobis significat gradum huius amoris, qui dicitur incessabilis. Qui profecto, secundum Linconensem, tollit terminationem augmentationis, vel intentionis, & magnitudinis. Sicut enim ignis non habet terminum in agendo, dum modò materiam auctam inuenit, in quam agit, sed semper accrescit: sic amor & eius actio terminum non habet in agendo, dum inuenit materiam, in quam transire possit. Et quoniam quæ Dei sunt, sicut sunt summè diligibilia, ita sunt & infinita. Hinc est, quòd amor in ipsum tendens, semper inuenit auctam materiam: & ideo amor & eius motio in diuina, terminum non habent in agendo.

Cùm igitur amoris huius officium est, hominem semper ad profectum prouocare, ideo luctatur quotidie cum humana tepiditate. Vnde & alio nomine vocatur amor infatigabilis, eò quòd animam quiescere non sinit, donec semper plenius inueniat quem diligit. Continuis enim stimulis mentem agitat ad proficiendum & apprehendendum dilectum, donec tandem eò ad votum complexo, dicat: *Inueni quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam.* Super quo verbo dicit Bernardus: Quis te non teneat Domine Iesu? qui tenentem te fortificas, perfectione decoras, perseverantia conducis, remuneratione perducis. Ergò *non dimittam te, nisi benedixeris mihi*, id est, nunquam *dimittam te*, quia non benedicens nisi tenentem te. Porro gradus iste fidelem amicum mouet & excitat intrinsecus, sensitiuè trahens eum sursum toto corde, totisque viribus, ita quòd exigit iam cum Deo quandam amatoriam conficere vnitatem. Quem scilicet tractum in corde sentit in vnitatem virium sensitiuarum, & præcipuè in vi concupiscibili. Quia negotium huius amoris peragitur in inferiori parte hominis, quam vigore suo fideliter mundare satagit & ornare, ac igniculo suo superpositam sursum agere, priusquam anima fidelis ad superiora conscendat. Hinc etiam amoris huius allegra dulcedine sponsa fidelis, in Canticis suppliciter orat, dicens: *Trabe me post te.* Nouit enim quòd vim patitur humana mens, visibilis assueti delitijs, dum se ad fruitionem inuisibilium transferre voluerit. Petit igitur trahi, donec per contemplationem saporosam, omnia creata liberis alis, id est, affectibus supergredi valeat. Donec, inquam, omnes adulterinas solatiunculas, vberiori consolationis spiritu inebriata fastidiat, dicens cum Psalmista: *Renuit consolari anima mea: memor fui Dei, & delectatus sum.*

Officium
amoris in-
cessabilis.

Cant. 3.

Gen. 32.

Cant. 1.

Psalm. 76.

Rrrr

Ote

O te felicem animam, quæ cuncta creata tam liberè superuolat, quàm dulces experiris amplexus, eurrens in odorem unguentorum illius. Sed quid quæso, sibi vult odor iste? cur non potius sapor, aut visus, aut aliquid huiusmodi? Rationè audi: Cuncta, ni fallor, delectaméta sensibilia mûdi huius, quæ scilicet exterioribus sensibus cõcipiuntur, si frequentata fuerint, fastidium ingerunt. Cuius argumentum patet in esuriēte ad escas delicatas, quarum satietas mox fastidium generat. Sola verò fragrantia odoris suauissimi delectabiliter reficit, corpus non aggrauans, fastidium non ingerens, sed appetitum renouans. Per illam igitur non incongruè, illa dulcis influentia diuinæ dulcedinis & amoris designatur: cuius nimirum refectione appetitum prouocat; appetitus verò refectionem ingeminat, & alterum in hac vicissitudine confortat. Hanc autem Euāgelista Iohannes sedula prælibatione degustas, & à Domino tandem ad æternum conuiuium inuitatus, respondit, dicēs: Odor tuus Domine Iesu excitat in me concupiscentias æternas. O odor longè effluens, latequè diffluens, & in amorosis cordibus dulciter omnia disponens, & suauiter adimplēs. Huius igitur odoris in hoc amoris gradu iam anima paulatim incipit gustum, tenuem prælibare. Quo fit, quòd de cætero sursum se trahi desideranter expetat.

Amoris
inextinguibilis
signa.

Conscientia
seruanda.

Ad maiorem autem euidēciam sciendum, quòd amoris huius tria signa possunt assignari. Primum signū est seruēs & iusta, non simulata conscientia examinatio, non solum de mortalibus, sed etiam de minimis venialibus, præsertim inordinatis affectionibus. Cuius ratio est, quia sicut charitas opponitur vitio mortali, sic seruator charitatis opponitur veniali, & vtrunq; alterius venenum est. Vnde seruator charitatis omne veniale, præcipuè quantum ad affectum, diligenter eliminat, ne fidelis anima Spiritui S. displiceat, qui cunctas illius officinas visitando celeriter illustrat, faciliterq; inuenit quod oculos suos offendit atque impedit, ne sua largiflua bonitate, tantum per gratiæ dulcedinem affluat, quantum amans spiritus in suis exercitijs anhelosis suspirijs exoptat. Non enim (teste Gregorio) requiescit in eo spiritus sanctus, qui domum cordis sui puluere venialium aspergit. Quia tales spiritum sanctum, qui in eis est, contristat, & idè perfectam lætitiā vel cõsolationem sancti spiritus assequi non merentur. Nā peccata venialia, licet spiritum sanctum non excludant, quantum ad habitum, tamen non requiescit in eis, quātum
ad

ad actualem deuotionem. Cuius actum triplicem in nobis ostendit Bernardus, dicens: Spiritus sanctus monet, mouet, & docet. Monet memoriam, mouet voluntatem, & docet rationem. Nec minimam paleam peccati intra cordis habitaculum, quod possidet, patitur relidens, sed statim igne subtilissime circumspectionis exurit. Nec mirum, quia Spiritus sanctus in hoc gradu amoris hominem nititur ad efficacem gustum internæ dulcedinis & cōtemplationis subleuare. Et ideo solum cælestia meditatur, à tumultu omnium occupationū in utilium separatur, dulces affectus carnis refugit, vagos sensuum motus restringit sciēs profectū, quod quamdiu quis sapore premi-
zur scelerum, suauitatem cælestium salubriter degustare non poterit in æternum.

Vnde quatuor sunt præcipuè, quæ sanctam cōtemplationem impediunt, quæ tangit Bernardus super Cantica, dicens: In hoc arcana cōtemplationis, & in hoc sanctuarium Dei, si quem nostrum aliqua hora sic rapi & abscondi contigerit, ut eum minimè auocet vel interturbet, sensus egens, vel cura pungens, vel culpa mordens, vel certè (ea quæ difficilius amouentur) irruentia corporearum imaginum phantasmata, poterit hic, dum ad nos redierit gloriarī & dicere: *Introduxit me Rex in cubiculum suum.* In quibus verbis patet, quod primum impediens est, sensus egens, scilicet corporis. Nam in tantū anima ad corpus afficitur, quod ipso in aliqua parte sui, vel sensuū, notabilem defectum patiente illam contemplari non delectat, nisi Deus hoc fecerit ex abundantia proflua gratiæ singularis, sicut tempore validæ famis, sitis, frigoris, caloris, infirmitatis, vel cuiuslibet alterius impedimēti corporalis. Secundum est, cura pungens, id est, sollicitudo curarum & occupationum, etiā utilium: quia sicut puluis oculum corporalem iniectus, visum impedit, sic cura terrenorū in actuum, oculum intelligentiæ confundit, & à cōtemplatione veritatis luminis excludit. Tertium est, culpa mordens, id est, peccatum, cum est in anima per actualitatem. Nam reddit animam tenebrosam, & impedit cōtemplationem, ad quam requiritur animæ puritas. Vnde sicut sanguis aut humor concretus in oculum fluens, visum corporalem impedit, sic peccatum influit in animam, & impedit cōtemplationem. Et ideo eo tempore quo volumus contemplari, etiam cogitationem nostram ad aliquod peccatum reflectere non debemus, licet omni tempore nos peccatores reputare debeamus.

Spiritus S.
actus tri-
plex.

Impediunt
ta cōtem-
plationis,
quæ.

Cōtempla-
tionis ut se
quis accē-
modet.

Rrrr z bea-

beamus. Quartum, sunt phantasmata corporaliū imaginū quæ difficiliter amouentur. Et idē commendatur in hoc statu solitudo. Oportet enim huiusmodi mutum & surdum esse, ac priuatum quodammodo vsu omnium sensuum exteriorum, vt indepietum conferuet mentale speculum.

Mandatorum Dei custodia.

Secundum signum huius amoris est, etiam in aduersis quibuscunque studiosa mandatorum obseruatio, quia omni tempore diligit, qui amicus est. Cuius emolumentum scribit Augustinus, dicens: Tu, qui veram requiem, quæ post hanc vitam promittitur, queris, etiam hic eam inter amarissimas huius vite molestias, suauē, iucundamque gustabis, si eius, qui promisit, præcepta seruaueris & dilexeris. Vnde, secundum Gregorium, Spiritus sanctus in quorundam corda venit, & mansionem facit, quia sic amor diuinitatis eos penetrat, vt ab amore illius nulla tentatione recedant. Et hoc est signum euidentis præsentiae Spiritus sancti. Dicit enim Chrysostomus, quod omnes species iustitiæ, quas habent serui Dei in veritate, possunt habere serui diaboli in simulatione. Solam autem charitatem Spiritus sancti non possunt habere. Idē hanc priuatam speciem charitatis sibi seruauit Spiritus sanctus, quia per nullius testimonium sic agnoscitur, vbi sit Spiritus sanctus, sicut per gratiam charitatis. Hinc etiam secundum Bernardum libro de charitate: Solus amor est, quem à nobis Deus exigit, etiam cū beneficijs nos obruit, aut flagellis corripit, aut mandatis astringit. *Plenitudo legis est charitas,* & charitatis plenitudo legem continet & Prophetas. Et quicquid lege diuina, dicitur vel interdicitur, ad solum amorē reducitur. Solue tributum amoris, & Domino noueris satisfactum. Quid enim nobis prodest tanta in nostro victu parcitas, in habitu vilitas, & in disciplinis austeritas, si desit charitas? Quædam sunt charitatis obsequia, placentia, & placantia, si in charitate fiunt, sed sine charitate nihil profunt. Hæc est virtus, in qua nec minimum opus respuitur, sine qua nec maximum acceptatur. Non prædicatio, etiam si *linguis Angelorum fiat*; non fides, etiam si *montes transferat*; nec eleemosyna, etiam si *omnes facultates in cibos pauperum distribuatur*; nec corporis afflictio, etiam si tradatur vt ardeat. Hanc igitur quisque studeat requirere, quæ sola ipsum potest Deo gratum reddere.

Concupiscentiarum remissio.

Tertium denique signum huius amoris est, concupiscentiarum diminutio. Cuius ratio est: Quia quanto charitas Deum diligens in nobis

nobis magis augmentatur, tantò magis à concupiscentijs fluxibiliù
 rerum quis elongatur, & in eo ipsa concupiscentia minuitur, donec,
 secundùm Augustinum, crescente charitate, veniat ad magnitudi-
 nem, quæ maior esse non possit. Et sic paulatim concupiscentia car-
 nis esse desinit, ita quòd spiritui præualere vel resistere non possit.
 Dicit enim Chrysostomus, quòd Spiritus sanctus animam ingre-
 ditur, eam amplectitur, & quasi muro quodam inexpugnabili cin-
 gitur, & non permittit vt carnales concupiscentiæ præualeant
 aduersus eam. Non quidem facit, vt caro non concupiscat, sed tenet
 animam, vt ei non consentiat. Hic tamen diligenter considerandù
 est, quòd, secundùm Richardum super Cantica, quædam est affe-
 ctuosa dilectio, quæ scilicet interdum minus diligentem & minus
 perfectum plus afficit. Non ergò quisque tantum diligit, quantum
 hanc affectuosam dilectionem sentit, & quantum in illo statu sibi
 diligere videtur: sed quantum in virtutibus & charitate fundatus
 fuerit, & in seruandis mādatis fidelis habetur. Nam dulcis in Deum
 affectus, quodammodò carnalis est & fallax, & interdum potius hu-
 manitatis, quàm gratiæ: cordis, quàm spiritus: sensualitatis, quàm
 rationis: ita, vt magis accendatur aliquando ad minus bonum, & ad
 maius bonum minus afficiatur, & ad aliquid, quod amplius sapit,
 quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, qui carnaliter
 Christum diligebant, cuius præsentia carere volebant. Vnde tan-
 quam non diligentes eum arguebantur, qui quod delectaret, magis,
 quàm quod expediret amplectebantur. Sic affectuosè quandoque
 carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quòd valdè
 diligit, sed quòd gratiæ dulcedinem degustet. Quæ quantum du-
 rat, tantum iuuat: & quamdiu durat dulcedo, tamdiu durat dile-
 ctio. Sed non agnoscitur in bonis istis amicus. Nam interdum hanc ma-
 gis sentit qui leuis est corde, & inops gratiæ. Quia facilius mouetur,
 qui leuior fuerit, & expers consolationis, delectabilius oblata re-
 cipit. Cuius dulcis affectus causa interdum est, non gratiæ copia, sed
 mentis inopia. Exigua namque lætificant pauperem. Cùm ergò sic
 Deus vocat per gratiam visitantem, homo viuaciter respondere
 debet per voluntatis illius impletionem. Quia vocatio Dei non fa-
 cit hominem perfectum, sed obligat ad perfectionem. Responso
 verò perficit per diuinæ volūtatis impletionem, & deducit ad per-
 fectionem. Fit etiam aliquoties affectus ille dulcis à malo spiritu, vt

Dilectio
affectuosa

Ioan. 16.

Ecc. 12.

dum illi nimis creditur, vel eius oblectationi per gulositatem inni-
gitur, ei que, dum valde delectat, inhaeretur, ad debilitatem corporis
homo perducatur, ut vel per illius occupationem ab utiliori opere
reuoocetur, aut ut eius abundantia fretus, iamque se perfectum existimas,
minus ad profectum virtutum exciteatur, vel certe, ut summam exerci-
tiorum ad illa capessenda, tanquam ad finem principalem dirigens,
eisque vitiosis oblectationibus ad propriam damnationem abutens,
a iusto iudice aequitate sua inflexibili aeternaliter reprobetur.

De quarto scilicet gradu amoris, qui dicitur Amor calidus.

Cap. XXXIV.

QUærit Doctor sanctus secunda secundæ, Quæstione 2. Vtrum
Deus amari potest totaliter, presertim cum amor sequatur co-
gnitionem, sed Deus non potest totaliter à nobis agnosci, &
ergo per consequens nec amari. Ad hoc respondet ibidem: Quod cum
dilectio intelligatur quasi medium inter amantem & amatum, illa to-
talitas dilectionis, tripliciter intelligi potest. Primò, ut modus tota-
litas ad rem dilectam referatur: & sic Deus totaliter est diligendus,
quia totum, quod ad Deum pertinet, homo diligere debet. secundò,
quod modus totalitatis ad diligentem referatur: & sic iterum Deus
totaliter est diligendus, quia ex toto posse suo debet homo Deum
diligere, & quicquid habet ad amorem Dei ordinare, secundum illud
Deuteronomij: *Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Ter-
tiò, potest intelligi secundum comparisonem diligentis ad rem
dilectam, ut scilicet modus diligentis adæquetur modo rei dilectæ,
& hoc esse non potest, quia cum vnumquodque in tantum diligibili-
le sit, quantum est bonum: Deus autem, cuius bonitas infinita est, infi-
nitè quoque diligibilis est: sed nulla creatura Deum potest infinitè di-
ligere, eo quod omnis virtus creaturæ finita est: siue naturalis sit, si-
ue infusa. Ex hoc tamè quod Deus infinitè diligibilis est, nullus ter-
minus imponitur augmento charitatis in statu vie. Quia cum chari-
tas viæ participatio quædam sit infinitæ charitatis, quæ est spiritus
sanctus, ipsa charitas secundum rationem propriæ speciei terminum
augmenti non habet. Præterea, causa agens in nobis charitatem, est
infinita virtutis, utpote Deus, & capacitas ipsius creaturæ rati-
nalis, per charitatem semper augetur, ita quod excrefcere charitate, su-
percrefcit etiam habilitas ad ulterius augmentum, eo quod per ip-
sam

Deut. 6.